

Ein skjót viðgerð neyðug

-Tað ber ikki til at lata standa til: politisku myndugleikarnir og arbeiðsmarknaðurin hava skyldu til at standa saman tá ræður um landsins framtíð, og tí er neyðugt at teir brota-sjógvar, sum raka okkara samfelag, fáa eina tvørpolitiska viðgerð sigur Lasse Klein, tingmaður fyri sjálvstýrisflokkinn í brævi til umboð fyri politisku flokkarnar og umboð fyri arbeiðsmarknaðin í sambandi við uppskot sitt til, hvussu vit fáa eina endurreisn av búskapinum við at leggja dent á heildartiltøk.

Neyvan fara føroyskir politikarar at fáa eitt bein til jørdina, um teir spurningar sum troka mest á, ikki fáa eina skjóta politiska og arbeiðsmarknaðarlaga viðgerð.

Tað er einum og hvørjum greitt, at støðan versnar dag frá degi, og skulu vit hugsa um at fáa fleiri hendur í arbeiði, so skal virksemd í samlagnum økjast, so at gongd kann fáast á aftur.

I dag eru 22% av arbeiðsføra fólkinum í vinnuløysi, ella 5.000 fólk, og heldur henda gongdin fram verður roknað við, at í summar fer talið at økjast upp til 7.-8.000 fólk, og seinni út á heystið millum 10.-12.000 fólk, ella helvtin av arbeiðsføra fólkinum, tí ber tað ikki til at lata standa til, politisku myndugleikarnir og arbeiðsmarknaðurin hava skyldu til at standa saman tá um ræður landsins framtíð.

-Grunnurin-farin til verka

Grunnurin frá 1992 hevur sagt frá, at hann hevur ætlanir um at taka samráðingar upp um at sanera ella niðurskriva skuld hjá flakavinnuni uppi á landi, og tá hetta er gjørt, er ætlanin at næst stigið skal verða vinnan á sjónum.

Ætlanin er at sanera øll tey virki, sum hava áhuga fyri tí, í eitt felag, og grundgevingin fyri hesum er, at hetta er løgfrøðiliga sæð tann lættasti og skjótasti hátturin at gera hetta uppá.

Hesi sjónarmið hava sum kunnugt fingið harða móttøðu frá ávísari politikari síðu, ikki tí at flokkarnir hava nakað i-

móti at vinnan verður sanerað, men heldur hátturin hetta verður gjørt uppá.

Fyrirmyndirnar at sanera alla vinnuna í eitt felag eru, at hetta er ein skjót loysn, eingin ivi um tað, vit hava tá møguleikar fyri:

1) at vinnan verður rikin á sunnum figgarligum stöði,

2) at vinnan í størri mun kann laga seg eftir marknaðinum,

3) at vit fáa fleiri fólk í arbeiði.

Sum støðan er blivin, er ikki møgulegt at laga politiska hugsjónarstöðið hjá flokkunum inn í eina viðgerð sum hesa, og tí eiga politisku flokkarnir heldur at viðgera hvørjar treytir eiga at galda, um so er, at hetta verður leiðin fram, og tí kundi eg hugsað mær, at hesi sjónarmið vóru partar av viðgerðini:

Uppskot og viðmerkingar:

Vit eiga at kunna góðtaka eina felags sanering undir hesum treytum:

1) at hon tekur hædd fyri landafrøðiliga stöðuni í samfelagnum,

2) at rávørufrøðiliga verður javnað millum virkir í øllum sýslum í mun til ta framleiðslu virkni í sýsluni hava framleitt seinastu 10 árin, og skal býtið millum sýslur hava stöði í teimum 75.000 tonsunum, sum fiskifrøðingar mæla til er ráðiligt at fiska,

3) at fiskur, sum verður keyptur frá útlendingum, fritt kann seljast til tey virkir, sum bjóða uppá fiskin,

4) at virkini í seinasta lagi 1. januar 1994 verða sjálvstöðugar eindir.

Dentur skal leggjast á, at virkini aftan á 1. januar 1994 verða skipað í partafelag, har eingin partur eigur meira enn 10% av partapeninginum fimm tey næstu árni, og at partabrovinu áðrenn tey verða bjóðað til sølu, fyrst skulu latast sum tilboð til upprunaeigarar. Meðan treytirnar í sambandi við sølu til upprunaeigarar altíð skal verða galdandi, skal nevndin í partafelagnum taka stöðu til »hvønn« uttanfyrirstandandi partabrovinu kunnu seljast til fimm tey næstu árini. Hetta verður gjørt fyri at tryggja partapeningin á føroyskum hondum.

Kommunur, sum hava møgulegan tøkun pening, skulu hava møguleika at stuðla einum virki á staðnum, við upp til 1 mió. kr. í partapeningi, kortini ikki meira enn 10% av partapeninginum.

Eisini vinnufelögin, sum hava einar 500 mió. kr. til ymisk endamál, eiga at brúka partar av sínum peningi til hetta endamál. Hetta kann gerast á tann hátt, at felögin lána pening til limir sínar sum arbeiða á virkjunum, sum síðan seta partapening í virkið og skal afturgjaldast felögunum eftir góðkendari reglugerð. Samráðingar eiga tí at verða tiknar upp við vinnufelöginu um hesar spurningar.

Øll fólk, sum seta partapening í virkini, skulu hava møguleika at trekkja upphæddina av í skattskyldugu inntøkuni. Hetta kundi verðið gjørt á tann hátt, at upp til kr. 10.000,00 vóru trektar av í skattskyldugu inntøkuni eitt einstakt ár, og upp til kr. 30.000,00 yvir try fylgjandi ár.

Uppskotið hjá menningarstjóranum o.o.

Støðan er so álvarsom í okkara samfelag, at tað bert er ein spurningur nær næsta skriðan leyp, og figgarstöða samfelagsins fullkomiliga verður lögð í oyði.

Henda støðan hevur ført við sær, at ein bólkur av persónum, sum hevur menningarstjóran til talsmann, hevur gjørt uppskot til tiltøk fyri at broyta búskapargongdina í Føroyum, og uppskotið leggur dent á:

at virksemd skal økjast,
at kostnaðarstöðið lækkar,
at skatturin lækkar,
at MVG gjaldið lækkar,
at ein loysn fæst á sethúsálanum,

at fleiri hendur koma í arbeiði.

Hetta er fyribils einasta uppskot av sínum slag, sum tekur samanum grundleggjandi spurningar, sum hava møguleika til at broyta støðuna í samfelagnum, við botni, ið ein viðgerð kann verða bygd á.

Uppskot og viðmerkingar

Einasta gongda leið burtur úr trupulleikunum er, at allir partar í hesum samfelag vísa samfelags-sinni, og í staðin fyri at brúka orkuna upp á egin áhugamál, so heldur brúka orkuna í bardaganum fyri at loysa trupulleikarnar, tí sum stöðan er vorðin, er tað eingin, sum trýr ella hevur álit á, at einstakir flokkar, vinnufeløg ella peningastovnar eru førir fyri at loysa kreppuna, soleiðis sum hon í dag sær út.

Tað er óhugsandi at tað ber til at viðgera eitt slíkt uppskot sum hetta, uttan so at allir partar góðtaka, at uppskotið kann verða eitt grundarlag undir samtalum millum allar partar, sum kunnu hugast at ávirka gongdina

rætta vegin, og tí er mitt tilmáli hetta:

- at allir politiskir flokkar,
- at øll vinnufeløg,

møguliga saman við peningastovnunum, sessast við fundarbóðið og umrøða uppskotið, út frá tí sjónarmiði, at búskaparlaga endurreisnin leggur dent á heildartiltøk, sum stimbra fløgur, útflutning og vinnu, men samstundis varðveitir og mennir vælfærdarsamfelagið og tryggjar, at byrðarnar verða javnaðar so væl sum gjørligt.

Undirritaði heldur tað vera rætt og rimiligt, at tað er løgmaður, sum stendur sum innbjóðari av einum tilikum fundi, og eigur hon at taka stig til ein tilíkan fund skjótast gjørligt.

Óneyðugt skuldi verið at lagt dent á, at megin-treytin fyri einum tilikum fundi er fyrst og fremst, at áhugamálini hjá øllum partum verða lögð í dvala meðan fundarvirksemd fer fram.

Lasse Klein